

Disk'in 20. kuruluş yılı dönümünde
Duisburg'tan Baştürk'e gönderilen
Mesajın ilk sayfası

Duisburg, 10 Şubat 1987

Sayın Abdullah BAŞTÜRK
Aşağı Hasan Paşa Seti,
Aydın Apt. 4/7
Küçükköy Caddesi,
İSTANBUL-Çengelköy

Sayın Baştürk,

Türkiye işçi sınıfının daha cumhuriyet öncesi dönemde başla-
yan ekonomik-toplumsal haklar mücadelesinin şanlı yükselişini ön-
ce engellemeye, sonra uzlaşmacı sendikacılık doğrultusunda saptır-
maya uğraşan egemen güçlerin niyetlerini boşa çıkararak, bu mücade-
leyi sınıf ve kitle sendikacılığı temelinde geliştiren DİSK'in 20.
kuruluş yıldönümünde DİSK Genel Başkanı olarak sizi ve değerli şah-
sınızda tüm DİSK yönetici ve üyelerini, işçi sınıfımızı ve DİSK'in
bu mücadelesini desteklemiş, ona katkıda bulunmuş olan tüm demokra-
tik güçleri coşkuyla kutlarız.

Gerçekten DİSK, 15/16 Haziran Direnişiyle, DGM'ye karşı çıkış-
larıyla, MESS grevlerindeki kararlılığıyla, şanlı 1 Mayıs'ların
örgütleyicisi olarak, Türkiye'de barış hareketinin örgütlü birliği-
nin oluşmasına ve yığınsallaşmasına önemli katkılarıyla, emperya-
lizmin ülkemize dayattığı ekonomi politikalarına karşı bilinçli
tavırla ve 12 Eylül öncesinde tırmanan faşizm tehlikesine karşı
uyarıcı ve birleştirici mücadelesiyle, yurdumuzda ve dünyada haklı
bir saygınlık ve güven kazanmıştır.

İşte bu saygınlık ve güven, DİSK'in 12 Eylül askersel darbesin-
den sonra faaliyetleri durdurulmuş, yöneticileri tutuklanmış ve en
ağır ceza tehditleri altında yargılanmış olmasına ve kapatılmak is-
tenmesine rağmen, ülkemizin içinde bulunduğu derin bunalımın aşılma-
sında onun, ülkemizdeki önemli demokrasi güçleri arasında kabulünü
ve dikkate alınmasını zorunlu kılmaktadır.

İMF'ler, uluslararası tekeller tarafından ülkemize dayatılan
ve işçi sınıfımıza, tüm halkımıza eşit görülmemiş geçim darlığından
ve yıkımdan başka bir şey getirmeyen ekonomi politikasının en acıma-
sız uygulayıcısı, emperyalizmin özellikle ABD emperyalizminin bölge-
mizdeki çıkarları doğrultusunda ülkemize dayattığı rolü uyduca üst-
lenen ve bu rolü hem ulusal egemenliğimizi, hem de bölge barışını
tehlikeye sokarak yerine getirebilmek için tüm ulusal güçler üzerinde

II. BÖLÜM

KABUL EDİLEN ÇÖZÜM

37.Şikayetlerin kabulünü beyan ettikten sonra,Komisyon,Sözleşmenin madde 28,b şikkına uygun olarak sorunun dostane bir şekilde çözümüne ulaşmak amacıyla taraflarla görüşmeye hazır olduğunu bildirdi ve tarafları ilgili konuda dile getirmeyi arzuladıkları önerileri yapmaya davet etti.

38.Taraflar ve Komisyon Heyeti arasında yukarıda belirtilen koşullarda bir dizi toplantı yapıldı.

39.Tarafların aralarında yaptıkları görüşmelerden sonra altı hükûmetin görevlileri Komisyon heyetine ortak bir uzlaşma planı sundular.Bu planın içeriği,kesin biçimiyle,aşağıdaki gibi kaleme alınmıştır:

"A.Sözleşmenin 3.cü maddesiyle ilgili sorunlarüzerine.

1.Türk Anayasasının 108.ci maddesiuyarınca kurulan Devlet Denetleme Kurulunun görevi,tutuklama merkezleri ve sivil ve askeri hapishaneler ve polis komâserlikleri dahil tüm kamu yetkililerinin,Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin 3.maddesinin Türkiye tarafından üslenilen yükümlülüklerinin yerine getirilmesine özellikle dikkat etmek olacaktır.

2.Türkiye hükûmeti,Sözleşmenin 57.ci maddesine dayanarak,Avrupa Konseyi Genel Sekreteri aracılığıyla,1 şubat 1986,1 temmuz 1986 ve 1 ekim 1986'da,Avrupa İnsan Hakları Komisyonuna,Sözleşmenin 3.cü maddesinin uygulanmasını sağlayan Türkiye'nin iç uygulama ve hukuku (tutuklama usul ve koşulları da dahil) üzerine alınan önlemler üzerine rapor verecektir.Bu raporlardan her biri sadece

ve sadece Avrupa İnsan Hakları Komisyonunun bilgisine yönelik olacaktır ve de başka amaçlar için kullanılmayacaktır.

3.Her raporun takdiminden sonra,üç ayı geçmeyen bir sürede,yukarıdaki 2.ci paragrafta öngörülen bilgiler temelinde,Avrupa İnsan Hakları Komisyonu delegeleri ile Türkiye Hükümetinin temsilcileri arasında bir diyalog kurulacaktır.Diyalog haberleşme yoluyla ve,eğer heyetlerden birisi isterse,süresi bir haftayı geçmeyen bir toplantı sırasında veya Komisyon delegeleri ile Türkiye Hükümeti temsilcilerinin birlikte anlaşacakları başka bir yolla yapılacaktır.

Not: 5 Avrupa Konseyi üyesi 5 hükümetin 12 Eylül 1980'de Türkiye Hükümetinin askere alınması ile ilgili raporlarının kararlaştırılması için yapılan toplantı tutanağı.

4. Bu diyalog sırasında Avrupa İnsan Hakları Komisyonu delegeleri alınan bilgileri yorumlayabileceklerdir. Bu yorumlar mahrem tutulacak ve yalnızca sırf türk Hükümeti temsilcilerine söylenmek durumunda olacaktır.
5. Diyalog Komisyonun ve Türkiye Hükümetinin temsilcilerinin ortak sorumluluğu altında yürütülüp işbu anlaşmanın uygulanması üzerine kısa bir nihai rapor diyaloga katılanlar tarafından en geç 1 şubat 1977'ye kadar yapılacak ve Sözleşmeye imza atan tarafların temsilcilerinin emrine olmak üzere Komisyon Sekreterliğine verilecektir.

B. Sözleşmenin 15. ci maddesinde öngörülen yasaya aykırı durumlar üzerine

1. Türkiye hükümetinin sıkıyönetim yasasının coğrafi uygulama alanını aşama aşama azaltmasını ve keza bu yasayı uygulamakla görevli yetkililerin yetkilerini en büyük ölçümlükle kullanmalarını memnuniyetle dikkate alarak, Türkiye Başbakanının Vşington'da 4 nisan 1985'te verdiği aşağıdaki demeçe özel bir önem verilmiştir:

"Umarım ki 18 ay içerisinde diğer illerde de sıkıyönetimi kaldırabileceğiz".

2. Sözleşmenin 15. ci maddesinde belirtilen acil durum sırasında kişilerin hak ve özgürlüklerine çok sayıda kısıtlama getirilmiş olduğundan, dilekçeci hükümetlerin dilekçelerinde kaydettikleri çok sayıda kararname yada diğer yasa metinleri, İnsan Hakları Avrupa Sözleşmesi gereğince Türkiye taryafından üslenilen yükümlülükler göz önüne alınarak bu arada değiştirilmiş yada kaldırılmış olması memnuniyetle kaydedilmiştir. Bu değişiklikleri gösteren bir tablo bu raporun I. ekinde yer almaktadır. Türkiye hükümeti, bu anlayışla vuku bulacak diğer değişikliklerden Komisyonu bilgilendirecektir.

C. Af sorunu üzerine

Genel af sorunu Türkiye Büyük Millet Meclisini ve Türkiye Hükümetini meşgul etmektedir. Türkiye Hükümeti, türk anayasası çerçevesinde, genel af, özel af ve benzeri af önlemleri yasasının çıkarılmasını kolaylaştırmak amacıyla af ile ilgili çalışmaları başlatmıştır. Türk Anayasasının 88. ci maddesine uygun girişimler üzerine gelecek aylarda Parlametoda tartışmalar öngörülmektedir. Bu konuda türk hükümeti durumdaki gelişmelerden Komisyonu bilgilendirecektir.

40. Taraflarca sunulan anlaşma tasarısını aldıktan sonra, Komisyon Heyeti tarafların temsilcileri ile görüştü. Bu görüşme sırasında ve sonraki haberleşme ile aşağıdaki açıklamalar getirildi:

- a. 2.ci paragraf A şıkında öngörülen usul Sözleşmenin 57.ci maddesinden mülhemdir fakat 57.ci maddenin öngördüğü usul değildir.
- b. 2.ci paragrafta öngörülen raporlarda verilen bilgiler 3.paragraf A.şıkında öngörülen diyalogun temelini oluşturmayacaktır. Bu, anılan bilgilerde olmayan fakat aynı konuyu ilgilendiren unsurların diyalogda dile getirilmesini dışalamaz.
- c. 4.paragraf A.şıkında öngörüldüğü gibi Heyet tarafından formüle edilen yorumlar Komisyon toplantısının bilgisine sunulacaktır.
- d. 5.ci paragraf A.şıkında öngörülen/nihai rapor Komisyon ve Türkiye Hükümetinin temsilcileri tarafından yapılacaktır ve her iki taraf ta uygun gördükleri gibi ortak veya farklı görüşlerini ifade edeceklerdir.

41. -Danimarka, Fransa, Hollanda, Norveç ve İsveç tarafından 1 temmuz 1982'de/verilen Sözleşme'nin ihlalinin idda eden 9940-9944/82 no'lu dilekçelerini;

-Komisyonun 6 Aralık 1983 tarihli dilekçelerin kabulünü bildiren kararını;

-Sözleşme tarafından garanti edilen hak ve özgürlükleri sağlamada Türkiye Hükümetinin kararlılığını gö önünde bulunduran,

Türkiye'deki durumun gelişmesi, özellikle fiili bir demokrasiyi kurmak ve Sözleşme'de tanımlanan hak ve özgürlüklerâ saygıyı temin etmek için Türkiye tarafından alınan önlemleri göz önüne alan baş dilekçeci hükümetin 12 eylül 1980'den 1 temmuz 1982'ye kadar olan döneme ilişkin iddialara konu anlaşmazlık prosedürüne son vermeye hazır olduklarını kaydeden;

Komisyon önündeki prosedür sırasında, Türkiye hükümetinin komisyona, özellikle:-ışkence olaylarıyla ilgili kovuşturma ve cezai mahkumiyetler;
-ülkede sıkıyönetimin aşama aşama kaldırılması;
-af önlemleri,

konus_unda bilgi vermiş olmasını kaydeden,

Özellikle işbu anlaşma maddelerinin öngördüğü yeni ilerlemeleri ve işbu meselede dile getirilen sorunlar, yani:

- tutuklama usul ve koşulları;
- kişi hak ve özgürlüklerinin gerçekleştirilmesinin ilerleme göstermesi;
- genel af

üzerine Komisyona yönelik bir bilgilendirmenin devamını hesaba katan,

Dilekçelerde belirtilen dönemin 12 Eylül 1980'den 1 Temmuz 1982'ye kadar olan dönemin çoktan geçmiş olduğunu göz önünde bulunduran,

Komisyon,

İşbu meseleyi çözümlenmek amacıyla ilgili altı hükümet arasında bir anlaşmaya varıldığını müşahede eder;

Bu çözümün Sözleşme'nin 28.ci maddesi başlığında tanımlanan İnsan Haklarına saygıdan müphem olduğunu değerlendirir;

Tüm bunlar hesaba katılarak çözüm hükümlerinin kendisine verdiği görevlerden affedilmeye hazır olduğunu bildirir;

Sözleşmenin 30.cu maddesinin uygulanmasıyla işbu raporu çoğunlukla kabul eder, asıl metin İngilizcedir.

Komisyon Sekreteri
H.C.Krüger)

Komisyon dönem Başkanı
(G.Sperduti)

EK I

Dilekçelere konu
Yasalar

Yapılan Değişiklikler

2324 sayı,27.10.1980 tarihli yasa
2485 sayı,29.06.1981 tar.yasa
2356 sayı,12.12.80 tarihli yasa

Anayasanın geçici 3.cü maddesinde öngörüldüğü gibi Türkiye Büyük Millet Meclisi Bşk'nin kurulmasıyla bu yasalar yürürlükten kaldırılmıştır.

Milli Güvenlik Konseyinin

-7 no:lu kararnamesi
-8 no'lu kararnamesi
-52 no'lu kararnamesi
-65 no'lu kararnamesi

7.Kasım 1982'de yürürlüğe giren türk Anayasa'sının 177 maddesi ve geçici 3.cümaddesince bu kararname-ler yürürlükten kaldırılmıştır.

2533 sayı,16.10.1981 tar.yasa

Bu yasa2820 sayı,22.4.1984 tarihli siyasi partiler yasasıyla değiştirilmiştir.

2301 sayı,12.9.1980 tar.yasa
ve
2515 sayı,3.9.81 tar. yasa

Bu iki yasa sıkıyönetim komutanlarının yetkileriyle ilgilidir ve Anayasanın 122.ci maddesine uygun olarak sıkıyönetimin varolduğu illerde yürürlükte dir.

2364 sayı,24.12.1980 tar.yasa

Bu yasa 2822 sayılı,5.5.1983 tarihli yasayla değiştirilmiştir.(Toplu sözleşme,grev ve lokavt yasası).

2485 sayı,29.6.1980 tar.yasa

Bu yasa,Anayasa'nın geçici 3.cü maddesine uygun olarak,Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığının kurulmasıyla birlikte kaldırılmıştır.

2342 sayı,14.11.1980 tar.yasa
2310 sayı,18.10.1980 tar.yasa

Bu yasalar sadece sıkıyönetimin varolduğu illerde yada söz konusu ilde sıkıyönetimin kalkmasından önce sıkıyönetim mahkemeleğine gelmiş olan davalar için uygulanmaktadır.

MGK'nin 6.no'lu kararnamesi

Artık yürürlükte değildir.

TÜRKİYE SOSYAL İSTİSMAL TARİHİ KFI